

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.

Feria sexta: de misericordia p[ro]missionis exhibenda. Sermo. xliiij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

Seria. VI. post Oculi. Sermo XLIII

maioris boni vel mali euitatio: siue p
 cōparationē ad rēpublicā: siue per cō
 parationem ad vouētē. Reformatio
 eī pacis inter regna maius bonuz est
 cōmunitati q̄ continētiā huius p̄sone.
 In tali etiā casu si p̄sona que p̄tinēt
 vouerat nubat p̄ p̄ceptum dñi pape:
 sua obediētia magis meritoria est sibi
 q̄ cōtinētia: quāntū ad p̄mū substantia
 le. Vñ Arist. s. Ethic. Amabile est bonuz
 vni soli: melius v̄o t̄ diuinius genti et
 ciuitatibus. Vitatio etiā cōmunis ma
 li: vt vitatio discordie inter regna que
 sunt in pace t̄ p̄babilis transgressio vo
 ti si probabilitas sit vehemens: posset
 esse rationabilis causa dispensandi in
 quocunq; supererogationis voto. Re
 cta eī ratio dictare videt esse aliquem
 in ecclesia loco dei qui periculis cōmū
 nitatū t̄ personarū pensatis infirmita
 tibus: vt utilitatibus: t̄ dānis: possit rōna
 biliter obuiare. Ad primū argumen
 tū dicēdū: q̄ obligatio in votis non est
 de iure nature absolute: sed sub hac cō
 ditione. s. quousq; p̄ superiorē ex causa
 rationabili fuerit relaxata. Ad scđm
 dicēdū: q̄ qui nō soluit qđ p̄misit mē
 titur si sibi nō remittatur obligatio: et
 soluere possit sed obligatione remissa
 non mētit: q̄ amplius debitor nō est.
 Ad tertū dicēdū: q̄ quis summus
 p̄tifer nō possit facere q̄ sit monach⁹
 absq; abrenūciatione p̄prietatis: quia
 hoc esset facere cōtradictoria simul tñ
 p̄t de monacho facere nō monachū si
 causa rationabilis affuerit. Ad quar
 tum dicēdū: q̄ quis votū religionis
 cōmutari nō possit in melius bonū pri
 uatum: p̄t tñ cōmutari in melius bo
 num cōmune. Talis etiā p̄ditōis pos
 set esse ille q̄ vout q̄ illud bonum sine
 votū cōmutari posset in aliud bonum
 magis expediens sibi: q̄ quis non posset
 cōmutari in maius bonuz simpliciter.
 Septimū dubiū vtrum solus papa
 possit in votis dispensare. Et respōdet
 doctores q̄ in votis maioribus: sicut
 sunt votū p̄tinētię: religionis: t̄ crucis:

solus papa dispensare p̄t: q̄ in votis
 istis nō est dispēsandū nisi p̄pter eccle
 sie cōmunē utilitatē: vel aliquā magnā
 necessitatē. Et idē ipsoꝝ dispēlatio meri
 to reseruari debuit illi ad quem p̄tinet
 totius ecclesie cura. Scđm v̄o morem
 curie vota pegrinationis ad visitanda
 ap̄loꝝ limina: t̄ sancti Jacobi in com
 postella: vident romano p̄tifici reser
 uata. In oībus autē alijs votia q̄ respe
 ctu p̄dictoꝝ dicunt vota minora pos
 sunt ep̄i dispēlare: vt habet eī de voto
 t̄ voti redēp. c. s. Inferiores autē ep̄is i
 nullo voto dispēlare p̄t: nisi eis fuerit
 sp̄ali cōmissum excepti p̄lati religiosi
 q̄ dispēlare p̄t in votis suoz subditoꝝ.
 Religiose itaq; curare debēt oēs circa
 vota sua se gerere: vt illa discrete emit
 tant: emissa cōpleāt: aut si cōplere non
 possunt a superioribus dispensationē
 procurent: vt sic mereantur in hoc secu
 lo habere dei gratiam: t̄ in futuro sem
 p̄ternam gloriā: in qua viuūt t̄ regnat
 deus per infinita seculozū. secl̄a. Amē.
 Seria. vi. post oculi. de mīa ad primū
 h̄nda: t̄ pia largitiōe elem̄arū. s. xliij.

¶ Icit ei Jesus

Da mihi bibere. Scribū
 tur hec v̄ba Job. iij. c. t̄
 in euangelio hodierno.
 Esenda sunt duriora sa
 ris pecto: a eoz q̄ xpo iesu pietatē exhi
 bere nolūt. Cōtulit qđ ēpe nobis inu
 merabilia bona: t̄ q̄ncq; de illis a nobis
 petit vt sic ampliora superaddat. Pete
 bat nanq; hodie bibere a samaritana:
 vt illaz satiare aqua admirabilis sua
 uissime gratie sue. Sic t̄ sepe ab homi
 nibus erigit misericordiam t̄ clemētiā
 pro suo amore proximis exhibendam:
 quatenus largiatur eis copiosius pre
 mia eterne vite. Quia v̄o hoc maxime
 decet penitentes vt per elemosynarū
 largitiones satisficiant p̄ pctis suis:
 Itcirco in presenti sermōe de elemosy
 na aliq; p̄currem⁹ quā xps a samarita
 na poscebat di. Jo. iij. Da mihi bibere.

Feria. VI. post Oculi.

De ipsa itaq; elemosyna tria mysteria principalia erūt declarāda.

Primum dicitur inductio.

Secundum conditio.

Tertium distinctio.

Quod septem sunt illa quib; inducimur ad miā primis exhibēda: et ad proprie elemosynas largiendū. *Capm. s.*

Primum mysteriū de elemosyna declarandū dicitur inductio:

In quo videre debem; atq; notare septē rōnes p̄cipuas q̄re vnusq; p̄opti esse d; ad elemosynas liberaliter largiendū.

Prima dicitur auiditas.

Secūda cōformitas.

Tertia exēplaritas.

Quarta p̄prietas.

Quinta societas.

Sexta gratiositas.

Septima felicitas.

Prima rō inducēs oēs ad elemosynas liberaliter largiendū dicitur auiditas. Ois em̄ auiditas scripturay h̄ clamat: hoc dicit: h̄ p̄dicat. Vñ David ps̄. xl. Beat; q̄ intelligit sup̄ ege. et pau. in die malib; bera. euz dñs. et Job. iij. Noli auertere faciē tuā ab vllō paupere: ita em̄ fiet vt nō auertat a te faciēs dñi. Et. xij. c. Vona est oratio cum ieiunio et elemosyna. et Eccl. iij. c. Ignem ardētem extinguit aqua: et elemosyna reficit pctis. et. viij. c. Facere elemosynā ne despicias. et. xxi. c. Pone thesaurū tuū in p̄ceptis altissimi et p̄derit tibi magis q̄ aurū. Conclude elemosynā in sinu paupis: et hec orabit p̄ te et lib. rabit te ab om̄i malo. et Prouer. xix. Generat dñs q̄ miseret paupis: et viciissitudinē suā reddet ei. et Esa. lviij. Frāge esuriētī panē tuum: et egenos vagosq; induc in domum tuā. Cū videris nudū operi eum; et carnē tuā ne despere ris. Et Job. s. cano. iij. c. Qui habuerit substantiā hui; mūdi et viderit fratrem suū necessitatē habentē: et clauerit viscera sua ab eo: quō charitas dei manet in illo. et Hiero. lxxvij. di. c. qui clementiam. Qui clemētiā nō h̄y nec indut; est vilce

ra mie et lachrymaruz: quōis sp̄alia sit nō adimplet legē xp̄i. Et Amb. in lib. de officijs. Natura ius cōe generauit: vtur patio h̄o ius p̄uatum fecit. Unde sunt multi q̄ nullā habēt in agris aut in vineis portionē: h̄oz inopie de copia quā dedit dñs diuitib; est p̄sulendū: vt et ipi deo p̄ terre fecūditate. benedicāt nobis scū: quos iō sub diuersis molestia labore p̄mittit dei sapientia: vt et miseros p̄ patiētia: misericordes h̄o coronet p̄ beniuolētis. Et idē. xlvij. dist. c. sicut bi. Neg; em̄ min; est criminis habēti tolle re q̄ cū possis et abūdās sis indigētib; denegare. Esuriētium panis est quē tu detines nudoz indumētū est quō recludis: miserorum redēptio est et absolutio pecunia quā tu in terra defodis. Et idē lxxvij. dist. c. in singulis. Misia cōis est vltus: iō cōe p̄ceptuz est oibus officijs oibus etatib; necessaria et ab oibus det ferēda. Nō publicanus: nō miles excipitur: nō agricola: vel vibanus: diues et paup; oēs in cōe admonētuz vt confē rāt nō habēti. Et xp̄s in euāgelio Luc. xij. Date elemosynam et ecce oia munda sunt vobis. et. c. rñ. Vēdite que possidetis et date elemosynā. Vocipsum colligitur et dictis moralū p̄hoz. Vñc est q̄ Lullius. s. de officijs ait: Quicquid sine detrimēto cōmodari p̄t id tribuatur cuiq; vel ignoto. et Quidi; in lib. de p̄to. Regia crede mihi res est succurrere lapsis. Cōueniēs h̄o est h̄oem seruare voluptas. Et Plato i thimeo. Bonus viros decet cōmodos esse. Theologi insus per elemosynā laudant di. sup̄ dist. xxv. iij. lib. q̄ ipa est tertia pars satisfactoris. Assignat nāq; magister i textu tres partes satisfactoris. Prima est ieiunū. Secūda oratio. Tertia elemosyna. Que s̄m Ricb. sufficiēter enumerant tam et parte bonoz p̄ que satisfaciendū est q̄ et parte causarū pcti: q̄ etiā et p̄re eoz cōtra quos pctm̄ cōmittitur. De bonis em̄ n̄ris debem; satisfacere. Et s̄m Arist. s. Eth. c. xx. tria habemus bona: sc; bona fortune: bona corpis: et bona dñi.

De bonis exterioribus seu fortune satisfacimus p elemosynā sub qua cōprehēdit totū qd expēditur in primoz utilitatē. De bonis corporis satisfacimus p ieiuniū: sub quo cōprehēditur quicqd pertinet ad corporis afflictionē. De bonis aie satisfacim⁹ per orationē sub qua cōprehēdit qd deo exhibet p latre strutey. Secdo sufficiēter enumerantur satisfactiois partes ex parte causarū peccati. Nā fm Job. s. cano. ij. c. Tres sunt peccatorū cause. s. cōcupiscētia carnis: que put possibile est eradicā p ieiuniū: et cōcupiscētia oculoz: cōtra quā ordinatur elemosyna: et supbia vite: p quā ordinat orō. Tertio sufficiēter enumerant satisfactiois pres ex parte eoz p q̄s peccat hō. Cōtra deū et p hoc ordinat orō: peccat p seipsum: et p hoc ordinat ieiuniū: peccat p primū: et p hoc ordinat elemosyna: et sic vndiq̄ resonat elemosyne laudes. ¶ Secda rō quare vnusq̄sq̄ promptus dz esse ad elemosynas liberaliter largiēdū dz cōformitas. Sum⁹ nāq̄ cōformes et inuicē mēbra. Rom. xij. Et vt dz. s. Loz. xij. Si qd patit vnū mēbrum: cōpatunt ei oia alia mēbra. Propterea ait sapiēs Eccl. xvij. Vnicuiq̄ mādauit de⁹ de primo suo. Et hoc suo mō Sēn. ad Lucillū explicauit dz. Non pōt q̄sq̄ beate degere q̄ se tantū intuetur: q̄ oia ad utilitates suas conuertit. Alteri viuas oportet si vis viuere tibi. Et idem in lib. de beata vita. Ubicūq̄ hō est beneficium locus est. Sed circa hoc dubitatur: vtrū dare elemosynā cadat sub pcepto? Et r̄ndet Rich. q̄ sic: dicens elemosynas esse sub pcepto legis nature q̄ iubet alij esse faciendū q̄ sibi q̄sq̄ fieri vellent. Luc. vj. et dz. s. decretoz. c. s. et dz. ix. c. sana. et. r. q. s. placuit. Est etiā elemosyna sub pcepto legis diuine: sicut ps in vbis allegatis in prima rōne vbi inducit r̄ps. xj. et ru. c. Luc. q̄ dare elemosynam iubet. Est adhuc elemosyna sub pcepto legis positue: sicut ps. lxxvj. di. c. palce. ¶ Tertia rō inducens hoies ad elemosynas liberaliter largiendū dicit

exēplaritas. Exemplū quidē habem⁹ a deo ab angelis et ab omi creatura vt cōmunicatiui esse debeamus. Deus quidē pter illā cōmunicationes intrinsecam que est in pductione diuinarū personarū: voluit adhuc extrinsecus cōicare se ipsum in pductione ois create nature. Vñ Aug. in q̄stionib⁹ veteris testamētī inq̄: Bonus est q̄ fecit existere que nō erāt. Et in. iij. de trini. Voluntas dei est prima et summa cā oim specierum et motionum. Nihil em̄ fit qd de intelligibili atq̄ aula summi impatoris nō egrediat. Angeli insuper sunt cōicatiui: q̄ vt Dionys⁹ dicit in lib. de angelica hierarchia. Per angelos supiores cōicant gradatim secreta mysteria dei angelis inferiorib⁹. Oia etiā corpora celestia cōicāt influentiā suā corporibus inferioribus. Oia tādē que in celis: et que in terris sunt: sua beneficia cōicant homini rōnali: vt sic et ipse hō discat homini se cōicare. Nā qui potest et nō vult esse beneficus: inhumanior atq̄ crudelior oī belua esset habēdus. ¶ Quarta rō inducens hoies ad promptā elemosynarū largitionem dicit pprietas. Quicqd em̄ fit pauperibus ppter xpm: pprie fit et ipsi xpo. Vñ Hiero. ad Nepotianū. Mēsuram tuam pauperes et peregrini nouerint: tu cum illis xpm cōiuuam noueris. Et christus Martib. x. Qui vos recipit me recipit. et Martib. xxv. Qd vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Est de hoc exēpluz in sancto martino: qui dū pauperi nudo partē chlamydis sue dedisset: nocte sequenti vidit xpm illa vestitum: audiuitq̄ eum dicentem: Martinus adhuc cathecuminus hac me veste conterit. ¶ Quinta rō est societatis. Est q̄dez elemosyna soci⁹ fidelis: q̄ aīam nūq̄ deserit: immo sibi fauet et assistit dū citatur ante tribunal eterni iudicis. Propterea legit in vita Iohannis elemosynarij: q̄ fuit quidā thelonari⁹ diues valde noie Petrus: hic pauperib⁹ durus: cū ad domū suā accedebāt: eos furibūdnus expellebat. Cū ergo semel pauperes inter se

Feria. VI. post Oculi.

de ei⁹ auaricia & illiberalitate colloques-
retur: quida^m eor⁹ dixit: Quid vultis mi-
hi dare & ego hodie elemosynam ab eo
accipiam. Et facientibus cum eo pactu^m ad
domu^m ei⁹ venit & elemosyna^m postulauit.
Et petrus domu^m rediens & paupere^m pre-
fou⁹ videns: cu^m ei⁹ famulus panes filu-
ginis in domu^m deferret ille lapide non
inueniens: panem vnu^m ex illis arripuit: &
cu^m furore paupere^m percussit. Que^m protu-
nus accipiens paup⁹ ad socios rediit: & q^{uod}
de manu ei⁹ elemosyna^m accepit indica-
uit. Post duos dies infirmat⁹ ad morte^m
dies ille vidit se ante iudicium stare: &
mauros quosdam sup^{er} statera mala eius
appendere. Et altera aut^{em} parte statere
quidē dealbati tristes stabat: eo q^{uod} nihil
q^{uod} ibi apponeret inuenire valebat. Luc⁹
vnu^m eor⁹ dixit: Vere nihil habem⁹ nisi
vnu^m pane^m filiginis que^m ante duos dies
vi coactus dedit que^m dñi sup^{er} statera po-
neret: equalitas vt sibi videbatur facta
est. Dixerunt ei: Adauge ad filiginē hanc:
alioquin mauri te apprehendet. Euigis-
lans autē & liberatus dicebat pape: Si
vna filigo qua^m p^{er} furore^m iactat ita pfuit:
quāto magis oia sua bona indigentib⁹
elargiri. Et certū liberalissim⁹ pauperi-
bus semp^{er} fuit. ¶ Sexta rō inducēs ho-
mines ad elemosynas & pietatis opera
d^{icitur}: gratiositas. Facit equidē elemosyna
habile^m hoīem & idoneū ad dei grē susce-
ptionē. Vñ Act. x. tale ponif^{er} exēplum.
Air q^{uod}ā erat in cesarea noīe Corneli⁹ cē-
turio cohortis q^{uod} d^{icitur}: ita^{lyca}: religiosus et
timēs deū cu^m omni domo sua: faciens ele-
mosynas multas plebi: & deprecās deū
semp^{er}. Is vidit in visu manifeste quasi
hora diei nona angelū dei introeuntem
ad se & dicēte^m sibi: Corneli. Et ille intuēs
in eum timore correptus dixit: Quis es
dñe: Dixit autē illi: Omnes tue & elemo-
sine ascēderūt in memoriaz in cōspectu
dei. Et nūc mitte viros in ioppen: & ac-
ceris simonē quendā q^{uod} cognominat^{ur} pe-
trus: hic dicit tibi quid te oporteat face-
re. Obtinuit itaq^{ue} corneli⁹ elemosynis
mediatibus gratiā: ad ipsum baptizan-

dum mitteret petrus. ¶ Septima rō d^{icitur}:
d^{icitur} felicitas. Pro ipsa vricz felicitatem
eterne vite cōsequimur. vii. s. Tim. iiii.
apls ait: Pietas ad oia vtilis est. pmissi-
onē habēs vite que nunc est & future.
Qd^o xps declarauit Matth. xvi. vbi ad
regnu^m celoru^m vocaturū se dixit eos qui
misericordie opera dilexerūt.

¶ Septem conditiones requiruntur
ad hoc vt elemosyna debito modo fiat.
Capitulum. ij.

Secundū mysteriū declarauit
d^{icitur} de elemosyna d^{icitur} condi-
tio. In quo explicandē sunt
septē qualitates siue condi-
tiones que notantur in vobis
zachai dicētis Luc. xix. Ecce dimidiū bo-
norū meoru^m dñe do pauperib⁹. Vbi no-
nuitur q^{uod} elemosyna debet esse.

- Primo prompta.
- Secundo copiosa.
- Tertio bona.
- Quarto propria.
- Quinto ordinata.
- Sexto liberalis.
- Septimo discreta.

¶ Primo elemosyna d^{icitur} esse prompta.
Propterea d^{icitur}: ecce: quasi dicat zachai⁹
q^{uod} cu^m fieri pōt elemosyna nō est tarden-
da: nō differēda: nō procrastināda: sicut
multi faciūt q^{uod} nō nisi post multas p^{ro-}
ces & d^{icitur}: uturnū tēpus elemosynas ero-
gare volunt. Propterea dicit sapiens
Proverb. ay. c. Nec dicas amico tuo. Sta-
de & reuertere. Eras enī dabo tibi cu^m sta-
tim possis dare. Et Seneca libro. ij. de
būficijs. Ingratū est beneficium q^{uod} dū
inter dātis manus hēst: & vt ait Ma-
crobius lib. ij. saturnaliū. Pars benefi-
cij est q^{uod} petit si cito neget. Meritiū sa-
tis reprehēsbiles sunt q^{uod} morte^m expectāt
vt bona sup^{er}flua quib⁹ nō egēt pauperi-
bus tribuant. Pro q^{uod} facit sapiēs ver-
bum illud sancte Lucie: q^{uod} sue matri dē-
xit: Qd^o moriēs das ideo das: q^{uod} eccl⁹ fer-
re nō potes. Solet etiā deo p^{ro-}mittēte se-
pius euenire q^{uod} auaroru^m diuitiū bona q^{uod}
post morte^m in pias causas distribu-

disposuerunt rapiant et dilanientur et distrahantur a parentibus a domesticis a consanguineis litigantibus et quicquid ab extraneis stultitia et calliditate illa querentibus. Quare consulendum est omnibus quibus superabundant diuitie ut velint ipsi pro se collocare illas in celo nec expectare ut post mortem id faciant alij: quod ut diximus sepe fallunt. **¶** Secundo elemosyna dicitur esse copiosa: propterea dicit zacharius dimidium. **¶** Tercio dicitur esse bona. **¶** Quarto dicitur esse elemosyna propterea: ut fiat de propriis bonis: non de alienis: id dicit zacharius meorum. **¶** Unde. **¶** Quinto dicitur esse elemosyna si pauperibus dispensetur quod ex illicitis rebus acquiritur. **¶** Sexto dicitur esse elemosyna si pietatis faciendum est iniquitas: ut per. **¶** Septimo dicitur esse elemosyna si abstinentes. **¶** Octavo dicitur esse elemosyna si nolite. **¶** Nono dicitur esse elemosyna si non est putanda elemosyna si pietatis faciendum est iniquitas: ut per. **¶** Decimo dicitur esse elemosyna si pietatis faciendum est iniquitas: ut per. **¶** Unde zacharius addidit: Domine. **¶** Propterea Christus dicit: Cum facis elemosynam noli tuba canere ante te: sicut hypocrite faciunt in synagogis et in vicis ut honorificentur ab hominibus. **¶** Et dicit vobis: reciperunt mercedem suam.

¶ Sermo elemosyna debet esse liberalis ut non fiat pro susceptis seruitijs. Nam sunt plerique qui pauperes laborare cogunt: et postea illis nomine elemosyne aliquid tribuunt: cum tamen merces laboris potius quam elemosyna debeat appellari: propterea dicit zacharius: dabo id: id est non dabo: sed liberaliter dono. **¶** Septimo elemosyna debet esse discreta ut decur his qui indigent: et non his qui abundant. **¶** Quod dicitur est propter illos qui habentes aut vicinos aut attinentes qui paupertate et egestate grauatur elemosynas faciunt ad exornandas ecclesias aut ecclesiastica ornamenta amplianda. **¶** Quod non dānamus: nisi dum fame periri permittuntur primi indigentes. Propterea dicit Ambrosius. **¶** Quid est opus custodire quod nihil adiuuat. **¶** An ignoramus quantum auri atque argenti de templo domini assyrii sustulerunt. **¶** Nonne melius consistat sacerdos pro alimonia pauperum si aliqua subsidia desunt: quam si sacrilegus contamineat et asportet hostias. **¶** Nonne dicitur est dominus: Cur passus es tot inopes fame mori. **¶** Et certe habebas aurum unde ministrasses alimonia. **¶** Cuius captiuus in captiuitatem ductus: nec redemptus ab hoste occisus fuit. **¶** Melius fuerat ut vasa viuentium seruares quam metallosum. **¶** Vis non potes respondere referre. **¶** Quid enim dices? **¶** Timui ne templo dei ornatus deesset. **¶** Respondet: aurum sacramenta non querunt neque auro placet: que auro non emuntur. **¶** Ornatus sacrorum redemptio captiuorum est. **¶** Et vere illa sunt vasa preciosa que redimunt animas a morte. **¶** Ille verus thesaurus est domini qui operatur quod sanguis eius operatus est. **¶** Et dicitur: ad demetriadem virginem inquit: Alii ecclesias edificauerunt: vestierunt parietes marmorum crucifixerunt: sed tibi aliud propositum christi vestire in nudis: visitare in languentibus: et subuenire in oppressis. **¶** Hec ille. **¶** Quod septem sunt opera misericordie quibus necessitatibus primi est subueniendum. **¶** Cap. iij.

Ertiu mysteriu declaradu de elemosyna dicitur distinctio. Distinguitur equidem in elemosynas spirituales et corporales. Elemosyne spirituales sunt cum datur vel fit aliquid spirituale ad subueniendum spirituali indigentie proximi. Et continentur in hoc versu. Consule castiga doce solare remitte: ferora. Elemosyne corporales sunt cum datur vel fit aliquid corporale ad subuentio- nem corporalis indigentie. Que sunt septem et continentur in hoc versu: Visito potero cibo redimo tego colligo con- do. scilicet

- Prima est visitare infirmum.
- Secunda potare sitientem.
- Tertia cibare esurientem.
- Quarta redimere in carceratum.
- Quinta vestire nudum.
- Sexta recipere hospitem.
- Septima sepelire mortuum.

Et quoniam corporales elemosyne magis se offerunt et occurrunt necessarie: quoniam multo plures sunt que corporales quam que spirituales affligunt: ideo corporales elemosynas explicabimus. Prima itaque elemosyna est visitare infirmos et tribulatos. Et de hac factus est pieus Ecclesiastici. viij. ait: Non te pigeat visitare infirmum: ex his enim in dilectione firma- beris. Et Jac. i. Religio munda et imacu- lata apud deum et preter hec est: visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum. In in vitis patrum. Frater quidam interroga- vit quendam senem dicens. Duo fratres sunt quorum unus ieiunat sex diebus multum laborans: alius vero seruit egrotantibus. Cuius optima- gis acceptum est deo. Respondit senex. Si frater ille qui sex diebus laborans ieiunat appetat se pro nares non potest esse equalis illi qui infirmis deseruit. Secundus opus misericordie seu secunda elemosyna est potare sitientem. Et de hoc Christus Martinus ait: Qui potum dederit uni ex minimis istis calicem aquam frigide tantum in nomine discipuli. Amen dico vobis non proderit mercedem suam. Tertia elemosyna est cibare esurientem. Et de hac dicit Tobias. iij. Panem tuum cum egenis et esurientibus comede. Quarta elemo-

syna est redimere captiuos. Et de hac Ecclesiastici. iij. Libera eum qui iniuriam patitur de manu superbi. Quinta elemosyna est vestire nudum. Et de hac Lucas. iij. Christus dicit: Qui habet duas tunicas det unam non habenti. Sexta est colligere hospitem. Decem autem hospitalitas multa bona facit: primo ad susceptionem gratie preparat. Quod figuratum est Lucas. vlt. in hoc quod duo discipuli Christi cognouerunt eum cum ad hospitium iuitassent. Secundo bona temporalia multi- plicat: ut patet in illa vidua que heliam in hospitio suo suscepit cui farina et oleum non defecerunt. iij. Regum. xvij. Tertio a malo temporalis seruat. ut patet in Tobia. i. i. Raab que recepit nuncios filiorum israel: et ideo a morte saluata est. Quarto christum recipit. Unde in vitis patrum legitur: quidam Martinus nomine monachus valde bono- rabilis in suo monasterio visitationis gratia ad aliud monasterium tendebat. Pergens itaque leprosum quendam in via volente ad suum hospitium redire et pro lassitudine non valente repperit. Vir autem dei eiusdem leprosi lassitudine miseratus passum quo vestiebat in terra prius pro- iecit et expedit ac desuper leprosus posuit eum suum pallio vndique circumscriptum super humerum leuauit secum reuertere detulit. Cumque iam monasterium forebus appropinquaret: abbas eiusdem monasterii mag- nis clamare vocibus cepit. Currite et in- uenas monasterii cito aperite: quia frater Martinus venit portans diuinum christum. Stra- tum vero ut Martinus ad monasterium pro- ram peruenit: is qui leprosus esse putabatur de collo eius erexit: et in eo speciem apparere qua recognoscit ab hominibus let redemptor humani generis deus et homo iesus Christus ad celum Martino aspiciente rediit: eique ascendens dixit: Martine tu non erubisti me super terram: ego te non erubescam super celos. Qui sanctus vir mecum ut esset monasterium ingressus et pater monasterii dixit: Frater Martine vides est quem portabas? Cui ille respondens dixit: Ego si scissem quis erat tenuisset pedes eius. Et narrabat: quod dum eum portasset man-

Sabbato post Oculi. Sermo XLV

me pōdus ei? sensisset? ¶ Septima ele-
mosyna est sepelire mortuos. Et de hac
diffusius dicemus cū agemus de pieta-
te defunctorum. Ergo benigno corde impē-
damus nostris primis pietatis opera
vt sic valeamus in hoc seculo acquirere
dei gratiā: et in futuro sempiternam glo-
riam: in qua uiuit et regnat deus per infi-
nita secula seculorum. Amen.

¶ Sabbato post Oculi: de simulato vi-
tio adulationis quo sepius pharisei vtes-
batur cū xpō loquētes. Sermo. xlv.

Frerūt ei: ma-

gister. Nec mulier modo
deprehēsa est in adulter-
io. Simulantiū pharisaeorum verba sunt origi-
naliter Job. viij. et in euangelio hodierni-
no. Sequuntur plurimi venenosos mor-
res virulētosq; modos scribarū et phariseo-
rum: q̄ christū blāde reuerēterq; mag-
gistrum vocātes: eius tñ doctrinā nō so-
lum spernebāt: verum etiā alijs vilē con-
tēptibilem exosamq; reddere satagebāt.
Ipsorum autē vestigia retinēt adulatorum
qui suis mellitis verbis veritate negle-
cta salutatem fouent. Capropter in hoc
sermone de vitio adulationis pulchra
quedam et vtilia aperiemus: de qua tria
mysteria sunt declaranda.

Primum dicitur diffinitio.

Secūm offensio.

Tertium remediatio.

¶ Quid sit adulatio: et qualiter pōt q̄s
q̄s laudare aliquē cū merito: et q̄s
cū peccato. Cap. i.

Primum mysteriū declarādus
de adulatione vti diffinitio.

In quo quid sit adulatio vi-
deamus. Et ex dictis Alexā.
in. ij. volumine summe pōt sit diffiniri.
Adulatio est pctm̄ pueniēs ex sermone
vane laudis alicui facte intērone placē-
di. Pro cuius declaratione notāda sunt
tria: videly ¶ Primum notādus s̄m Tho.
in scripto sup li. iij. Et b. q̄ circa huma-
na colloq̄a p̄ que maxime hoies adinu-

cem cōuiuunt et conuersant s̄m nature
sue proprietatē respectu aliorū aialium
que sibi in cibis vel in alijs h̄mōi cōmu-
nicant: nō autē in colloq̄is in q̄bus p̄-
prie cōsistit cōuictus humanus quoad
delectare aliū vel cōtristare triplex dif-
ferentia reperitur. Quidam enim sunt
qui in suis colloq̄is tenēt medium in
laudando vel cōtristando: et tales vocā-
tur affabiles vel amici. Quidam vō ali-
j sunt q̄ tenent excessum in cōtristando:
et defectum in delectando: et tales agres-
tes discipuli vel litigiosi nominantur.
Quidam vō ali-
j sunt q̄ tenent excessum
in delectando et defectum in alios cōtri-
stādo: et tales placidi vel adultores vo-
cant. ¶ Primum em̄ dico q̄ q̄dam sunt q̄
in suis colloq̄is tenent medium in de-
lectando vel cōtristando alios eo q̄ ta-
les delectant vel cōtristant alios sicut
oportet et q̄n oportet et s̄m alias circums-
stantias: et tales sunt laudabiles: et vo-
cantur affabiles vel amici. Habens em̄
hanc virtutē affabilitatis vel amicitie
q̄s laudat alios et delectat s̄m q̄ exis-
git debet ordo necessitatis et rationis.
Quādoq; vō refugit delectare et eligit
cōtristare: et hoc duobus modis. Vno
modo ex parte ipsius qui cōtristat: puta
si nō sit sibi honestus talia colloq̄ia
audire: vt cum aliquis loquitur verba
turpia: vel etiam si sibi sit nociuum: pu-
ta cum alius loquitur in detrimentum
eius. Alio mō ex parte illius quem con-
tristat: puta si dicat vel faciat aliqd qd
ad ppriam ipsius magnam inhonestas-
tem pertineat: vel etiam si multum sit
nociuum. ¶ Secūdo quidam ali-
j sunt qui
tenent excessum in cōtristando alios et
defectum in delectando: superabundāt
enim in alios cōtristando: et volūt con-
trariari omnibus que dicuntur vel fiūt
ab alijs: et isti agresstes vocantur. ¶ Ter-
tio q̄daz ali-
j sunt qui in suis colloq̄is
tenent excessum in delectando et defectū
in cōtristando. Vi enim in suis sermo-
nibus et in rebus alijs quibus commu-
nicant et cōuersantur cum alijs omnia